

Hukuk & Eleřtiri: Bourdieu'nün İlahi Devleti

hukukkritik.com/projects/hukuk-%26-eleřtiri%3A-bourdieu'nün-ilahi-devleti

Victor Shammas

Çev.: Cevher Elgin

Fransız sosyolog Pierre Bourdieu hukuk eleştirisine ne tür bir katkıda bulunabilir? Kariyerinin son on yılı boyunca Bourdieu sosyolojinin yarı-teolojik bir okumasına tekrar tekrar geri döndü. Bourdieu 1980'lerin ortalarında Collège de France'daki konferanslarında Durkheim'in "toplum Tanrı'dır" gözleminden sık sık alıntı yapıyordu – Durkheim basitçe, Ludwig Feuerbach'ı izleyerek, insanların kendi imgelerindeki uluhiyeti oluşturduklarını kastediyordu. Bununla birlikte Bourdieu bu ifadeye metafiziksel, neredeyse mistik bir ters anlam verdi. Son kitabı, Pascalca Düşünme Çabaları'nın kapanış sayfalarında Bourdieu, Durkheim'in sözlerini yineledi ve bu sefer Devlet'in – bu her yerde mevcut, her şeye gücü yeten siyasi varlık – "Tanrı'nın yeryüzünde gerçekleşmesi" olduğunu ekledi. Bir başka deyişle Bourdieu bir dizi eşdeğerlilikler belirledi: toplum Tanrı'dır, devlet, Tanrı'nın yeryüzünde gerçekleşmesidir; uzun lafın kısası: toplum = Tanrı = devlet.

Yirminci yüzyılın ortasında, Trente Glorieuses Fransa'sının savaş sonrası ekonomik patlamasının ve Avrupa çapında sosyal demokrat refah devletlerinin ya da otoriter Stalinist devletlerin inşasının ortasında reşit olmuş bir sosyoloğun devlete büyük bir ağırlık, güç ve otorite atfında bulunması pek de çığır açıcı değildir. 1980lerin neoliberalizminin öncesinde ve 1900lerin başındaki klasik liberalizmin sonrasında devlet en yüce hüküm sürendi ve her yerdedi. Ama devletin güçlü olduğunu, tabiri caizse "her işte bir parmağı olduğunu" söylemek başka; bir tür seküler tanrısallık olduğunu söylemek başka bir şeydir. Ve bu tam da Bourdieu'nün üstlendiği konumdur, çünkü devlet Tanrı'ya benzer, devletin salt bireyler üzerinde bir tür orijinal ve nihai varoluşsal otoriteye sahip olması anlamında kelimenin tam anlamıyla kastettiği ifade – "son çare olarak, meşru

varlık sertifikalarının geçerliliğini delegasyon yoluyla onaylayan sonsuz yetki eylemleri dizisini garanti eden" bir organdır. Eğitsel profesyonel diplomalar ile lisanslar dağıtır, kiracıları veya ev sahiplerini, büyük şirketleri veya küçük işletmeleri sübvansede edip etmemeye, toplu taşıma sistemleri veya araba merkezli otoyollar inşa etmeye, kılıçlara veya saban demirlerine, mızraklara veya budama kancalarına yatırım yapıp yapmamaya karar verir. Devlet varoluşumuzun temel koordinatlarını belirler.

Bourdieu'nün bu kavrayışının, hukukla ilgili eleştirel araştırmalar ve politik angajman açısından önemi nedir? En önemlisi, kritik bir değişim gerçekleştirmek isteyenlerin bunu devletin içinde yukarıya tırmanarak ve siyasi iktidarın dizginlerini ele geçirerek yapmaları gerektiğini öne sürer. Eğer devlet meşruiyetin nihai garantörü ise kutsama süreçleri aracılığıyla sembolik geçerlilikler verir, seçkin dâhili ile hârici herhangi biri arasında ayırım yapar – ya da Bourdieu'nun dediği gibi, "normal olan [başka bir deyişle seçkin üniversitedeki öğrenci, Ecole normale supérieure] ile aptal olan arasında" – o halde oyunun kurallarını veya sosyal alanın mantığını değiştirmek isteyenler, devleti fethetmeli ve yeniden yönlendirmelidir. Tüm toplumsal devrimler, Amerikan devriminden Fransız veya Rus devrimine, devrimcilerin eline geçen devlet araçları kullanılarak gerçekleştirildi, bu nedenle tüm devrimciler devleti ele geçirmeye çalışırlar ve hiçbir şirketi, fabrikaları, bankaları veya medyayı ele geçirerek veya alt üst ederek işe başlamaz - ya da aslında "taban" seviyesinde kalır: bütün devrimciler içgüdüsel olarak bilirler ki toplumu dönüştürmek için ilahi tepeden, yani devletten başlamak gerekir, çünkü ilk ve son durumda tüm otoritenin sahibi devlettir.

Bugün bu düşünce tarzının pek de kabul edilemez bir yanı var. Devleti kendi amaçları için kullanma konusunda cesurca konuşanların, Putin'den Duterte'ye ve Orban'a, Erdoğan'a ve Trump'a, şu anda gezegenimizin etrafına dolanan Neoliberal Otoriter Kuşağı oluşturan kaba kardeşler gibi yarı-faşist ya da son derece otoriter figürlerin yanına düşme olasılığı daha yüksektir. Trump yoğun ve neşeli bir şekilde, Obama'nın Yargıç Antonin Scalia'nın yerini alması için yaptığı tek seferlik Merrick B. Garland'ın tercihinin, New York Times'ın "benzeri görülmemiş bir gelişme" dediği bir hareketle ABD Senatosu Cumhuriyetçileri tarafından bloke edilmesinin ardından Yüksek Mahkeme'yi tercih ettiği adaylarla dolandırıyor: Cumhuriyetçiler kirli biçimde savaştılar fakat siyasetin, kazananın her şeyi aldığı bir oyun olduğunun farkında olarak solda hem sakin hem de teşvik edecek şekilde devleti kontrol etme gücü için savaştılar.

Bourdieu'ye dönersek, daha teolojik olarak söyleyebiliriz ki, eğer devlet gerçekten Tanrı'ya benziyorsa, insan habis bir tanrıdan şikâyet ederken kilise sıralarında oyalanamaz: sunağı ele geçirmeli ve eski putları parçalamalıdır. Bugün Bourdieu'den bir şey öğrenebilirsek o da "devleti geri almaktır" – Bu, William Mitchell ve Thomas Fazi'nin son kitaplarındaki argümanıdır, *Devleti Geri Almak: Post-Neoliberal Bir Dünya İçin İlerleyen*

Bir Egemenlik Vizyonu – ve bunu öncelikle sabırla çalışma yoluyla yapmalıyız. Sıfırdan fakat Sina Dağı'nın tepesine varma hedefiyle toplumu örgütleme, broşür hazırlama, düzenleme, mitingler, toplantılar, demokratik bir zemin inşa etme; Kısacası, kurtuluş için en iyi şansımız olmaya devam eden yüksek modernist siyasetin modaya uygun olmayan sıkıcı tüm faaliyetlerine kendimizi adamalıyız.

Orijinal metin, "Law & Critique: Bourdieu's Divine State" başlığıyla 31 Temmuz 2018 tarihinde [Critical Legal Thinking](#) sitesinde yayımlanmıştır, orijinal metne bağlantı üzerinden erişmeniz mümkündür.